

"Projekt Grönstråk"

Naturvårdsverket
106 48 Stockholm

Redovisning av lokal Agenda 21-projekt 95.

Ert dnr: 963-5814-95 Sp

Projektnamn: **Grönstråk** som filter mot luft- och markföroreningar.

Medel: 250 000 kronor

Sökande: "Gamla Oxelösunds"-gruppen.

"Gamla Oxelösunds"-gruppen är en samarbetsgrupp av föreningar och intressenter med verksamhet och intressen i Gamla Oxelösund och Oxelösunds skärgården. Följande medlemmar finns:

Boende i Gamla Oxelösund

Breviksskolan

Café Bygdegården

Dykarklubben Aquatic

Föreningen Mästerlotsen

Föreningen Skärgårdsmuseum i Gamla Oxelösund

Oxelösund Hembygdsförening

Gruppen har bildats för att, genom samarbete, uppnå gemensamma mål inom intresseområden som naturmiljö, friluftsliv, boende, hälsa, näringsliv, kulturmiljö och turism. **Ett uthålligt samhälle** är övergripande mål för vårt arbete.

Projektbeskrivning:

Syfte: Att förstärka hårt trängda grönområden i Oxelösund, i anslutning till hamn/upplag, tung miljöstörande industri och bebyggda områden/stadskärnan. Med beaktande av dess mångfunktionella betydelse för människors psykiska och fysiska hälsa, för stadsmiljön, för klimat och luftkvalitet.

Målgrupp: Boende, yrkesverksamma och turister i de områden i Oxelösund som berörs och störs av luftföroreningar från industri och kommunikationer.

Förväntat resultat: Förbättrad luft i stadens centrala delar. Förbättring av viktiga närrekrations- och boendemiljöfunktioner. Ökad biologisk mångfald. Förbättring av angöring/tillgänglighet till attraktiva och värdefulla områden ur natur-, kultur-

och friluftssynpunkt. Det är även en förhoppning att ett närmare samarbete ska uppnås mellan boende, kommun och företag.

Projektorganisation: Planering, genomförande och uppföljningsarbete ska i så stor utsträckning som möjligt genomföras av medlemmar i samarbetande föreningar. Elever och lärare i Breviksskolan deltar i arbetet utifrån skolans ambition att stimulera miljömedvetande. Samarbete med berörda företag och kommunen är etablerad genom arbetsgruppen för lokal Agenda 21.

Tidplan: Kartläggning av vilka områden som kan göras i ordning och planeras med lämpliga träd och buskar har delvis gjorts. En fortsättning på detta arbete planeras som underlag för en mera heltäckande plan.

Efter att en detaljerad plan utarbetats kan markberedning och vissa planteringar startas under våren 1996. Planteringsarbetet bör vara klart hösten 1996. Efter detta krävs en regelbunden uppföljning som kan pågå under ett flertal år.

Kostnader: Beredning av markområden och plantering beräknas/uppskattas till 500 000 kronor. Vissa arbetsuppgifter kan göras av de ideella organisationerna.

Projektbeskrivningen är hämtad ur bidragsansökan från den 28 september 1995.

Projektets genomförande:

Projektet har genomförts enligt särskild projekt- och tidplan (se bil projektplan) i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits i ansökan.

Cirka 15 000 m² har markberetts och planerats med cirka 8 000 trädplantor. Se bilagd översikt. De utförda artrika blandplanteringarna är en kombination av huvudträd-, sidoträd-, amträd- och underträdväxtfunktioner. Sex trädslag har valts som sk huvudblandning. Denna omfattar 85% av plantorna. Som tillägg har huvudblandningen en inblandningsdel motsvarande 15 % för tre trädarter. Bland dessa finns viktiga minoritetsarter. Speciell brynblandning består av fyra träd- och buskarter.

Syftet är att skogseken på lång sikt skall bilda slutträd och ge planteringarna dess huvudkaraktär. Vårtbjörk och fågelbär skall finnas med i slutstadiet i sidoordnad position men också som under- och mellanskikt tillsammans med "småträden" brakved och druvfläder. Hägg, oxel och rönn är värdefulla minoritetsarter samt viktiga för spontan vidarespridning. Klibbalen har funktionen att ge huvud- och sidoarter skydd i etablerings- och uppväxtfasen samt förbättra markstrukturen, men också, då den är en snabbväxande pionjärart, ge karaktär åt planteringarna den första tiden. "Amträden" skall så att säga ge intryck av att skogen mognar snabbt.

Organisatoriska effekter:

För projektets ledning har en styrgrupp sammansatt av representanter för samarbetande föreningar, Svenskt Stål AB, Oxelösunds Hamn AB och Oxelösunds kommun utsetts.

Projektet har haft en arbetsgrupp på sex personer med Ann Ljungdahl som representant för boende i boende i Gamla Oxelösund, Ingvar Lyktberg Svenskt Stål AB, Yrjö Eklund Oxelösunds Hamn AB, Gunilla Marklund Oxelösunds kommun, Thomas Hedman Breviksskolan och Björn Ekman Gamla Oxelösundsgruppen. Till arbetsgruppen har knutits landskapsarkitekt Perry Sörensen som aktivt och målinriktat deltagit i arbetet.

Samarbetet har bl a medfört att anläggnings- och markavdelningar inom järnverket, hamnen och kommunen har samarbetat. Kommunens Arbetscentrum har genomfört gallring av angränsande skogsytor. Breviksskolan har deltagit i planeringsarbetet, (dokumentation före, under och efter) samt planerat ca 1000 plantor. Skolan kommer att ha ett observationsområde där de under kommande år, inom skolarbetes ram, ska utföra observationer av utvecklingen.

Arbetsmetoder:

Av den organisatoriska beskrivningen framgår att boende, föreningar, berörda företag och flera delar av den kommunala verksamheten deltagit och samverkat vid planering och genomförande av projektet. Prokektets arbetsgrupp har fungerat som upphandlare och beställare av köpta tjänster.

Till "planteringspremiären" inbjöds boende i Gamla Oxelösund, skolklasser, berörda föreningar och företag samt kommunen. De första plantorna sattes i jorden av en representant för boende i Gamla Oxelösund samt av chefen för järnverket, hamnchefen och kommunalrådet.

Ekonomi:

Erhållna medel har använts till inköp av kvalificerade tjänster för projektets genomförande som projektering, markberedning, plantering inkl etableringsskötsel, kontroll och besiktning samt information. Den planerade budgeten har hållits. Se bilagd ekonomisk redovisning.

Spridning:

Information har spridits till boende i Gamla Oxelösund och medlemmarna i föreningarna. Företagen och kommunen har informerats i resp personaltidning.

Kommunens Agenda 21 samordnare har informerats i samband med övriga Agenda aktiviteter, informationer och mässor. Information finns även på

kommunens websidor om Agenda 21-arbetet
(<http://www.oxelosund.se/agenda.htm>).

Projektet har under arbetets gång har redovisats på utställningar på biblioteket i Oxelösund samt i Gamla Oxelösund. Informationstavlor finns uppsatta på aktuella planteringsområden. Projektet har vidare bevakats av lokaltidningen och flera informativa artiklar har publicerats.

Kommunens Miljö-, bygg- och räddningsnämnden har kontinuerligt informerats.

Effekter i miljön:

De omedelbara effekterna är att markytor sargade av industriell verksamhet (ruderatmarker) har återställts till fungerande biologiska ytor. Markytorna har fått fungerande vattenavrinning och formats följsamt mot det omgivande landskapet. Landskapet har "reparerats".

Trädplanteringarna förväntas redan de första åren att ge resultat med påtaglig grönska. Vegetationens förväntade miljöförbättrande effekt är dock ej endast ur estetisk synpunkt, vilket framgår av ansökan.

Undersökningar visar att högre vegetation till större andel kan avskilja föroreningar från luft genom filtrering/avsättning (partiklar) och sorption (gaser) jämfört med öppen mark. Utförda planteringar är strategiskt placerade mellan luftföroreande verksamheter och befintliga bostadsområden och förväntas fungera som levande "luftfilter/luftkonditioneringsapparater" för att minska omgivningspåverkan.

I tider då allergierna ökar och luftföroreningarna är ett av de centrala miljöproblemen är detta särskilt viktigt. Ur hälsosynpunkt är det viktigt att försöka minska såväl de partikulära som de gasformiga föroreningarna.

Fortsatt arbete:

Projektet avslutas formellt och i sin organisatoriska form i och med att denna projektrapport tillställs Naturvårdsverket. Anläggningen är dock inte färdig i och med att växterna/träden planterats. Trädplantorna måste ta sig på växtplatsen och utvecklas på det sätt som är avsett. För det fordras skötsel och underhåll. Skötseln är mest intensiv de närmaste åren efter planteringen och trappas sedan ner. Efter cirka fem år bör man ha nått ett stadium, där insatserna för att bygga upp vegetationen kan avslutas. Skötseln inriktas därefter på underhåll i mer traditionell skoglig mening. En 5-årig skötselplan finns utformad och finansierad. Parterna har kommit överens om att kommunen inom Agenda 21-arbetet administrerar det uppföljnings- och kontrollarbete som krävs för att fullfölja skötselplanen.

Projektet vill visa att vegetationen är ett viktigt instrument för miljöplaneringen i och i anslutning till våra tätorter. Detta har uppmärksammats inom andra delar av kommunen och bland kommunens företag och därför får återställning av

använda markområden högre prioritet än tidigare. Bl a finns inom järnverket en ambitiös planläggning för att öka omfattningen av grönskande ytor.

Behov av insatser från centrala myndigheter:

Ett synsätt som hävdar en "balanseringsprincip" bör framhållas från centrala myndigheter. Den innebär att grönska som byggs bort måste ersättas med ett motsvarande tillskott. Ingrepp som inte kan undvikas skall alltså kompenseras med konkreta åtgärder. Dessa åvilar exploitören. Balans avseende natur- och landskapsfunktionerna är målet. Detta rimmar väl med RIO-konferensens krav på långsiktigt utnyttjande av naturresurserna. Det är också ett sätt att tillämpa kretsloppstänkande i markanvändningen.

Detta synsätt bör genomsyra centrala myndigheters agerande. Informations- och utbildningsinsatser behövs för att öka kunskapen och förståelsen för inriktningen. I praktiken finns det inget som hindrar att en kommun eller annan myndighet använder balansering som metod att utreda och formulera sina krav redan idag. Instrumentet blir dock givetvis starkare om tänkandet slår igenom i lagstiftningen.

Huvudsakliga slutsatser:

Bidraget har gjort det möjligt att genomföra ett projekt som påtagligt ökat förståelsen för vegetationens/grönskans mångfunktionella betydelse för människans psykiska och fysiska hälsa, för stadsmiljön, för klimatet och för luftkvaliteten. Det har också gett mycket positiva reaktioner att kunna genomföra det som flera av de bosatta "inte trodde de skulle få uppleva".

Tack:

Gamla Oxelösundsgruppen vill tacka Svenskt Stål AB, Oxelösunds Hamn AB och Oxelösunds Kommun för viljan att medverka i Projekt Grönstråk samt stort intresse, engagemang och arbetsinsats i projektarbetet.

Vi vill också tacka landskapsarkitekt Perry Sörensen för kreativt och kompetent arbete i såväl idé-, planerings- och genomförandefaserna av projektet.

Skanska och Skogssällskapet tackar vi för mycket flexibla och lyhört genomförda uppdrag.

Oxelösund den 25 juni 1997.

För "Gamla Oxelösunds"-gruppen

Christer Marklund
enl uppdrag

Björn Ekman
sammankallande, arbetsgruppen

Bilagor: Projektplan
 Ekonomisk redovisning med revisorernas rapport.
 Översiker skala 1:10000 och 1:5000 över ytor som markberetts och planterats.

Referensförteckning:

Informationsskrift	"Grönstråk", under produktion, klar aug 1997
Breviksskolan	"Många tunga maskintimmar" eller "Före och efter" Videodokumentation över markberedningen och planteringsarbetet.
Utställning	Flyttbar utställning om projektets mål, genomförande och resultat.
Webinformation	http://www.oxelosund.se/agenda.htm

Rekvirering: Handlingar / informationsmaterial kan lånas eller beställas från Oxelösunds
Bibliotek eller Agenda 21 ansvarig i Oxelösunds kommun .

Kopia till: Oxelösunds kommun
Svenskt Stål AB
Oxelösunds Hamn AB
Sjöfartsverket
TGOJ
Naturskyddsföreningen Södra Sörmland
Friluftsförbundet i Oxelösund
Föreningen Sörmlandsleden
Länsstyrelsen i Södermanlands län

Samverkande föreningar enl ovan

FÖRSLAG GRÖNSTRÅK - GAMLA OXELÖSUNDSVÄGEN Arbetsgång från start till genomförande Projektplan (bilaga)

Moment

Ansvar

ALLMÄNT

Styrgruppen ansvarar för att arbetet startas på bästa sätt dvs att projektets förutsättningar bedöms och värderas, strategi för arbetet läggs upp, projektgrupp/-ansvarig utses och att redovisningstillfällen för styrgruppen bestäms.

Projektgruppen spikar arbetsgången och upprättar projektplan.

Projektledaren ansvarar för att arbetet drivs enligt styrgruppens direktiv. Kallelse till projektmöten samt att minnesanteckningar kontinuerligt sänds till styrgruppen för kännedom.

IDÈ/FÖRSLAG

- Förutsättningarna bedöms och värderas
- * *BESLUT* start

UNDERLAG, FÖRBEREDANDE UTREDN.

- Grundkarta och fastighets-/markägarförteckning. (beställn.)
- Planer och program (spec Östersjöleden)
- Gata/ väg, järnväg, ledningar mm
- Spec restriktioner (militär, OLAB m fl)
- Flygfotografier (SSAB, Hamnen)
- Övriga förutsättningar
- Kompletterande inventeringar som markbeskaffenhet, geoteknik, vegetation mm.

PROGRAM

- Strategi
- Tid och resurser
- Projektplan
- * *BESLUT* projektarbete

Moment

Ansvar

SKISS

Framtagning av skiss/samrådsmaterial

- Samrådsmöten (kallelser, lokal, ansvar, medverkande)
- Avstämning kostnader (entr.)

PLAN

Upprättande av plan

- Ritning
- Beskrivning
- Avstämning kostnader (entr.)
- Förproj.
- Marklov (info MBR-nämnden)
- Illustrationer
- Dokumentation
- * *BESLUT* genomförande

PROJEKTERING

- Planteringsplan
- Växtmaterial
- Sektioner
- Materialbeskrivning

UPPHANDLING

- Markberedning (organisation)
- Organisation/transport av massor (växtbäddar)
- Växter
- Plantering (organisation)
- Avstämning av kostnader

GENOMFÖRANDE

- Markberedning
- Växtbäddar (massor)
- Plantering

UPPFÖLJNING

- Organisation kontroll/besiktning
- Organisation uppföljning, dokumentation

SKÖTSEL/UNDERHÅLL

- Upprättande av skötsel- och underhållsplan

FÖRSL. PROJEKTPLAN: GRÖNSTRÅK - GAMLA OXELÖSUNDS VEG. 96-02-14/PS

MOMENT TID	1996							1997						
	J	F	M	A	M	J	J	J	F	M	A	M	J	J
IDE/FÖRSLAG ☐ FÖRUTS. BEDÖMS OCH VÄRDERAS ☒ BESLUT START														
UNDERL/FÖRB. UTR ☐ GRUNDK. MARKKÄG ☐ PLANER (ÖSTERSTÖL.) ☐ KOMPL. INY														
PROGRAM ☐ STRATEGI ☐ PROJEKTPLAN ☒ BESLUT PR. ARB														
SKISS ☐ FRÅTTAGN SKISS ☐ SAMR. TÖTEN ☐ FÄVST. KOSTN														
PLAN ☐ UPPR. PLAN ☐ MARKLÖV ☒ BESLUT GENOMF.														
PROJ. ☐ PLANT. PLAN ☐ VÄXTHATE ☐ BESKR														
UPPHANDL ☐ MARKBEREDN. ☐ VÄXTER ☐ PLANTERING														
GENOMF. ☐ MARKBEREDN. ☐ VÄXTBÄDDAR ☐ PLANTERING														
UPPÖLJN. ☐ KONTR. BESIKTN. ☐ UPPFÖLJNING ☐ DOK														
SKÖTSEL ÖNDERH. ☐ PLAN														

EKONOMISK REDOVISNING.

Anslagna medel:

Bidrag från Statens Naturvårdsverk enligt verkets beslut den 19 december 1995	250.000 kr
Anslagna medel av Oxelösunds kommun, Oxelösunds Hamn AB och SSAB Oxelösund AB	250.000 "
Summa	500.000 kr

Kalkyl:

Efter detaljerad kostnadsberäkning antog styrgruppen den 29 augusti 1996 följande budget för projektet:

Grovplanering, luckring mm inkl. massor och matjord	235.400 kr
Plantering inkl. växter	176.300 "
Konsultkostnad	50.000 "
Summa planerade kostnader	461.700 kr
Reservytor och reserv för oförutsett	38.300 "
Summa	500.000 kr

Under upphandlingen har delar av de områden som betecknats som reservytor kunnat rymmas inom projektets ram. Vidare har reserv för oförutsett utnyttjats för dokumentering av projektet och till informations- och utställningsmaterial.

Utfall:

Intäkter

Bidrag från Statens Naturvårdsverk	250.000 kr
Anslag från Oxelösunds kommun, Oxelösunds Hamn och SSAB	250.000 "
Ränteintäkter	2.416 "
Summa intäkter	502.416 kr

Kostnader

Konsult	50.000 "
Grovplanering, luckring inkl. jord och massor	249.600 "
Plantering inklusive växter	158.720 "
Kontroll och besiktning enligt program	10.000 "
Komplettering av växter m m ej ingående i leverantörens åtagande	10.000 "
Dokumentering, information och utställningar, ritningar, kopiering	18.916 "
Övrigt (sammanträden, arbetsmöten etc)	5.180 "
Summa kostnader	502.416 kr

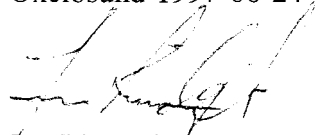
REVISIONSBERÄTTELSE

Undertecknade revisorer, utsedda att granska projekt *Grönska som filter för luft- och markföroreningar* för tiden 20 september 1995 t o m 6 juni 1997, får efter utförd granskning avge följande berättelse.

Protokoll och räkenskaper, försedda med behöriga verifikationer, har granskats.

Vi finner inget att anmärka på projektets genomförande för den period som revisionen omfattar.

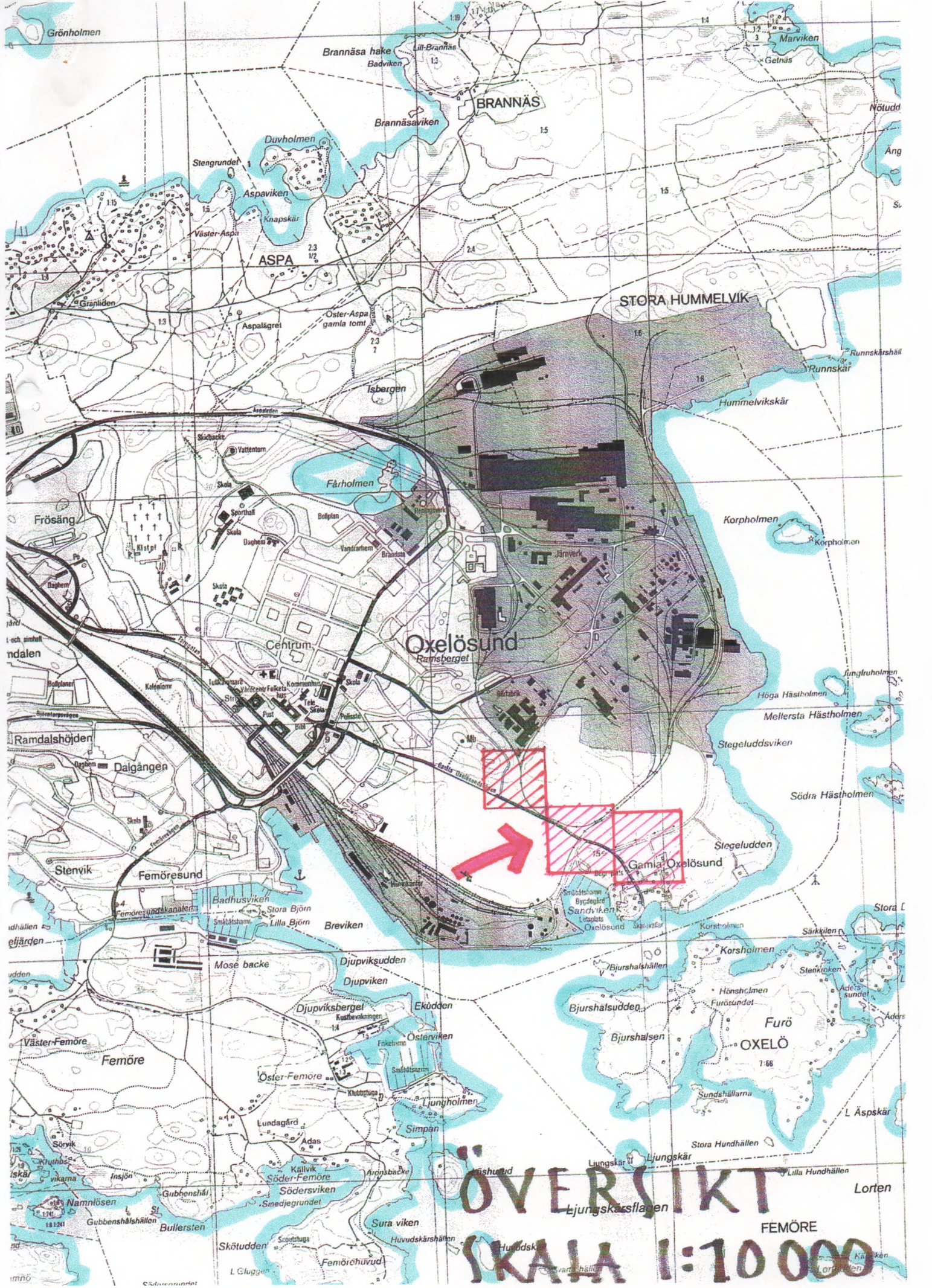
Oxelösund 1997-06-24

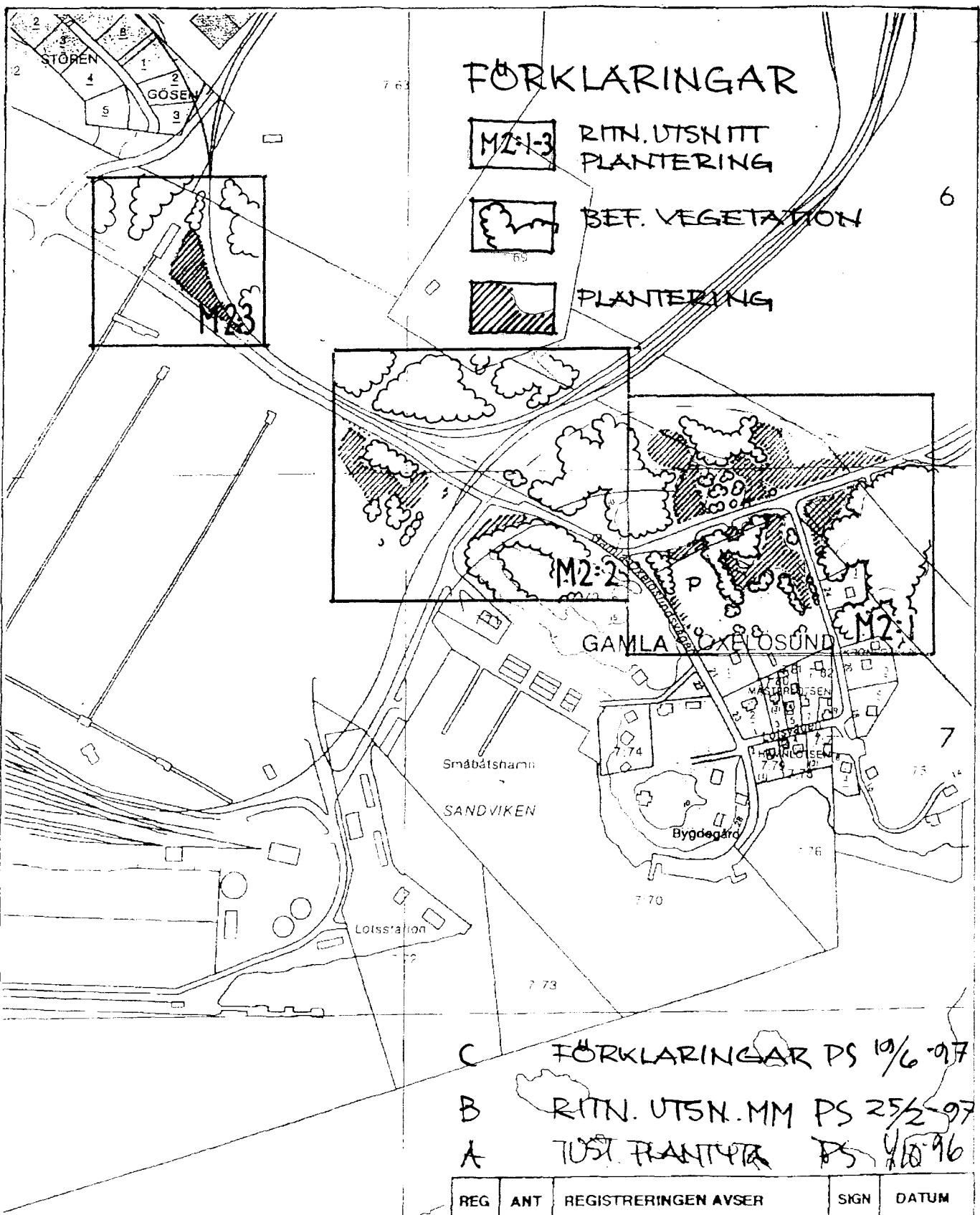
Jan Lindqvist

Guy Carlsson

ÖVERSIKT
FEMÖRE
SKALA 1:10 000

C FÖRKLARINGAR PS 10/6-97
 B RITN. UTSN. MM PS 25/2-97
 A TUST. PLANTYPA PS 4/10-96

REG	ANT	REGISTRERINGEN AVSER	SIGN	DATUM

PS PERRY SÖRENSEN ARKITEKTKONTOR
 Logsjövägen 5 153 37 JÄRNA
 Tel /Fax 08 55174148

GRÖNSKA som filter för luft- och
 markföroreningar i OXELÖSUND
 ÖVERSIKT

SKALA 1:5000

RITAD KONSTR AV	GRANSKAD AV	ARBETSNUMMER
PS		
1996-08		

KOD	TYP	POS	RITNINGNUMMER	REG